

Heerlen

Memo

Aan
de gemeenteraad, commissie Maatschappij en Welzijn

Datum
12 januari 2023

Onderwerp
Actuele stand van zaken Xonar

Registratienummer
M-23001143

In de raadsvergadering van 21 december 2022 heeft wethouder Van Zutphen tijdens het vragenuur vragen van mevrouw Vrusch en de heer Verreck over Xonar, mede in relatie tot JENS, beantwoord. Conform de toezegging in de vergadering hierbij een memo over de stand van zaken Xonar. Dit punt is geagendeerd voor de Commissie MW van 18 januari.

Auteur
Jacqueline Goossens
Paul Bloemer

Inleiding

Domein/Team
Domein Maatschappij - Team
Beleid Maatschappij

Op 8 en 15 december bent u via twee raadsinformatiebrieven van centrumgemeente Maastricht geïnformeerd over de ontwikkelingen Xonar en het strategisch herstelplan Xonar. Kort samengevat: de financiële situatie waarin Xonar zich bevindt maakt dat het 'draaiboek continuïteit jeugdhulp' van toepassing is. Het doel van het draaiboek is het borgen van de continuïteit van de cruciale jeugdhulp. Dat is ook de inzet van de jeugdregio Zuid-Limburg. Het draaiboek verplicht Xonar tot het opstellen van een herstelplan dat zich richt op duurzaam herstel en een gezonde bedrijfsvoering. Bovendien wenst de jeugdregio dat het herstelplan in lijn is met de inhoudelijke visie Zuid-Limburg. Conform het draaiboek heeft Maastricht een regievoerder aangesteld, deze staat in nauw contact met de Jeugdautoriteit.

Ambtelijk opdrachtgever
Domein Maatschappij -
Manager team Beleid
Maatschappij

Doel van de memo
Informeren

Afschrift aan

Het draaiboek houdt XONAR ook in deze fase verantwoordelijk voor het borgen van de continuïteit van haar zorg. De interim bestuurder van Xonar heeft aangegeven invulling te geven aan deze verantwoordelijkheid. De wettelijke (eind)verantwoordelijkheid voor de continuïteit van de (totale) jeugdhulp ligt bij de gemeenten. In het geval dat een cruciale jeugdhulpaanbieder in financiële problemen verkeert, zijn kwaliteit en continuïteit van de zorg mede de verantwoordelijkheid van de 16 gemeenten Zuid-Limburg. Daar staan we ook voor.

Bijlage(n)

Zowel in de samenwerking tussen de 16 gemeenten in de jeugdregio Zuid-Limburg met betrekking tot de opdracht Xonar als in de samenwerking tussen de gemeenten Heerlen, Landgraaf en Voerendaal met betrekking tot de opdracht JENS, varen we eenzelfde koers met kwaliteit en continuïteit van de jeugdhulp als basis.

Herstelplan Xonar

Het herstelplan heeft de titel "Continuïteit verzekerd, voor de jeugdzorg in Limburg". Dit is ook de boodschap die ouders, medewerkers van Xonar en gemeenten hebben gekregen. Uiteraard zijn we hier blij mee. Tegelijkertijd maken we ons zorgen over het feit dat Xonar in haar herstelplan eenzijdig aankondigt voornemens te zijn te stoppen met bepaalde vormen van dienstverlening terwijl de overname door andere partijen nog niet is geregeld.

Het herstelplan is in december onder geheimhouding beschikbaar gesteld aan de wethouders jeugd en aan een ambtelijke werkgroep van de gemeenten in de jeugdregio Zuid-Limburg. Een publieksversie van het herstelplan is onder andere aan de gemeenteraden beschikbaar gesteld.

De voorstellen die XONAR in het herstelplan doet zijn 'voorgenomen besluiten', definitieve besluitvorming door Xonar is voorzien eind februari 2023.

De jeugdregio heeft het herstelplan kritisch gelezen en deelt eind deze week haar vragen en opmerkingen bij het herstelplan met Xonar, met het verzoek om een reactie op korte termijn.

De jeugdregio heeft daarnaast behoefte aan een second opinion met betrekking tot het herstelplan en de strategische keuzes die daarin worden gemaakt. De opdrachtformulering hiervoor wordt deze week aan de Jeugdautoriteit voorgelegd.

Xonar in relatie tot JENS

*** Meerjarige financiële situatie JENS**

De gemeente heeft een contract met JENS voor de uitvoering van de Basishulp Jeugd. JENS ontvangt voor haar dienstverlening jaarlijks een lumpsum. Wanneer dat budget niet toereikend blijkt, biedt het contract de mogelijkheid dat JENS en de gemeenten met elkaar in gesprek gaan en kan de gemeente vervolgens besluiten tot een wijziging van het budget. Afgelopen jaren is dit ook gebeurd, de gemeente heeft aanvullend budget beschikbaar gesteld toen onvoorziene risico's optraden. Bij de beoordeling hiervan wordt door de gemeente rekening gehouden met de getroffen beheersmaatregelen door JENS, de mate van voorspelbaarheid en de mate van beïnvloedbaarheid door JENS op opgetreden onvoorziene risico's.

De financiële situatie JENS is permanent onderwerp van bespreking in het partnerschap tussen JENS en de gemeenten Heerlen, Landgraaf en Voerendaal. Elk kwartaal monitoren en bespreken de gemeenten de financiële situatie bij JENS met elkaar aan de hand van managementrapportages. Indien blijkt dat er sprake is van een dienstverlening door JENS die verliesgevend is, zullen de gemeenten met JENS de situatie beoordelen en met elkaar in gesprek gaan.

Het budget voor de Basishulp Jeugd 2023 is op basis van ervaring uit het verleden en indexatie met 4,5 miljoen verhoogd ten opzichte van 2022. Daarnaast bieden contractuele clausules de mogelijkheid tot het wijzigen van deze lumpsum, wanneer dat passend blijkt.

* Participatie van Xonar in JENS

Xonar heeft als lid van het samenwerkingsverband (coöperatie) JENS in de zomer van 2022 ingeschreven op de opdracht Basishulp Jeugd 2023 en volgende jaren. Zonder enig voorbehoud. Xonar heeft de inhoudelijke opdracht achter de Basishulp Jeugd onderschreven en ook in het verleden altijd ondersteund. Xonar was in deze periode binnen het dagelijks bestuur van JENS verantwoordelijk voor de portefeuille financiën en dus volledig op de hoogte van de financiële implicaties van het aangaan van het contract per 1-1-2023. Na de zomer geeft - onder leiding van de interim bestuurder - Xonar blijk van een andere koers.

Wat betreft de tarieven die JENS betaalt voor de dienstverlening door Xonar: JENS geeft aan dat dit dezelfde tarieven zijn die ook aan andere leden van de coöperatie, onderaannemers en leveranciers worden betaald en bij die partners niet tot (grote) bezwaren over kostendekkendheid hebben geleid. Of tarieven kostendekkend zijn, heeft ook te maken met de kostenstructuur binnen een organisatie en niet alleen met de aangeboden tarieven. Efficiency en het transformeren van de organisatie zijn daarbij voortdurend noodzakelijk.

De verliezen van Xonar in JENS (door deelname in de coöperatie JENS en door de dienstverlening t.b.v. JENS) zijn in de jaren 2019 tot en met 2021 voor Xonar minder dan de helft geweest van de verliezen die Xonar heeft geleden op de dienstverlening die buiten het JENS-contract is verleend in diezelfde periode (ca. 1,5 mio versus 3,5 mio).

De stellingname van de interim bestuurder van Xonar dat het blijven deelnemen in JENS in 2023 en volgende jaren met grote mate van zekerheid leidt tot een faillissement van Xonar, is in onze ogen ongegrond. Immers, zoals aangegeven: het budget voor de lumpsum is opgehoogd en kan worden bijgesteld indien dat noodzakelijk en passend is. Bovendien volgt er een second opinion door de Jeugdautoriteit over Xonar, inclusief haar relatie met JENS. Tot slot is ook aan de orde dat de kostenstructuur en bedrijfsvoering van Xonar leidt tot indringende vragen. Zoals eerder aangegeven, worden deze vragen door de jeugdregio aan Xonar voorgelegd. In de second opinion van de Jeugdautoriteit worden deze vragen ook meegenomen. We wachten de bevindingen af.

Xonar heeft breed gecommuniceerd uit JENS te willen stappen, maar dit niet te kunnen vanwege een contractueel vastgelegde boete. Xonar blijft (voorlopig) dus lid van de coöperatie JENS. De regievoerder voert hierover gesprekken met de betrokken partijen. We wachten de uitkomsten hiervan af, evenals de bevindingen van de Jeugdautoriteit. Voorop blijft staan dat continuïteit van zorg wordt geboden.

Overigens neemt Xonar voornamelijk ook in 2023 deel aan de algemene ledenvergaderingen van JENS en de interim bestuurder Xonar en/of directeur Zorg Xonar voeren daarnaast regelmatig gesprekken met het dagelijks bestuur en de directie JENS over de continuïteit van de Basishulp Jeugd.

* Dienstverleningsovereenkomsten JENS 2023, onder andere met Xonar

JENS heeft voor het kerstreces alle coöperatieleden en onderaannemers een dienstverleningsovereenkomst (DVO) 2023 aangeboden. Ook aan Xonar. JENS heeft geen signalen ontvangen dat leden of onderaannemers hun dienstverlening in 2023 niet meer aan JENS beschikbaar willen stellen. Dit geldt ook voor Xonar. Ook met Xonar vinden gesprekken plaats waarin wordt gesproken over de dienstverlening die Xonar aan JENS kan aanbieden in 2023 en over welke vergoeding daar tegenover staat.

Wat betreft de vergoeding/tarieven die JENS hanteert in haar DVO kan vermeld worden dat deze weloverwogen tot stand zijn gekomen en onafhankelijk extern zijn getoetst en akkoord zijn bevonden.

* Afstoten taken Xonar in relatie tot JENS

Xonar heeft haar voorgenomen besluiten over het afstoten van bepaalde onderdelen van haar jeugdhulp-portfolio al meerdere keren met JENS besproken. JENS heeft daardoor zicht op welke dienstverlening zelf moet worden opgebouwd of bij andere leden of onderaannemers moet worden afgenomen. En welke termijn daarvoor staat. Het merendeel van de producten die Xonar wil afstoten, kan met JENS-producten worden opgevangen. Xonar staat garant voor zorgcontinuïteit; al lopende hulptrajecten worden afgemaakt bij en door Xonar.

JENS leent medewerkers in van haar leden/onderaannemers voor de bemensing van de gebiedsteams. Dit wordt in 2023 gecontinueerd. Xonar heeft aangegeven ook voor 2023 haar medewerkers ter beschikking te willen stellen aan de gebiedsteams (ca. 70 fte op jaarbasis).

Onderzoek Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ)

De inspectie heeft onlangs een onderzoek afgerond naar de dienstverlening van JENS. JENS heeft hier volledig transparant aan meegewerkt en het conceptrapport van de inspectie kleurt bijzonder gunstig (hoge waardering op alle fronten). Zodra het rapport definitief is, ontvangt de gemeente dat en wordt uw raad hierover geïnformeerd.

Medisch Kleuterdagverblijf (MKD)

JENS is verantwoordelijk voor het bieden van alle vormen van ambulante hulp die nodig is, dus ook voor MKD-hulp. Afgelopen jaren heeft JENS per jaar aan gemiddeld ca. 30 kinderen uit Heerlen, Landgraaf en Voerendaal MKD-hulp via Xonar geboden. Dit gemiddelde is afgelopen jaren afgenomen als gevolg van de transformatieve inzet van JENS. Voor de kinderen die per 1 januari 2023 al MKD-hulp via Xonar ontvingen, geldt dat deze trajecten worden afgemaakt bij Xonar. Deze kinderen en hun ouders blijven dus bij dezelfde hulpaanbieder. Voor kinderen die vanaf 1-1-2023 MKD-hulp nodig hebben of waarvan de hulp moet worden verlengd in 2023, geldt dat de hulp met een bijbehorende passende kwaliteit door JENS wordt gegarandeerd. JENS anticipeert op het definitieve stoppen van MKD-hulp door Xonar door verschillende opties te verkennen.

Of de dienstverlening op de MKD-locatie Heerlerbaan in de huidige vorm wordt overgedragen aan een andere aanbieder of dat dit op een ander manier wordt ingevuld is nu nog niet bekend. Er zal in ieder geval gezorgd worden voor een zorgvuldige overgang voor de kinderen die op dit moment gebruik maken van het MKD van XONAR op de verschillende locaties.

Overigens: de interim bestuurder van Xonar heeft in een interview in de krant aangegeven dat de gemeenten het voornemen hebben om de functie van het MKD te wijzigen in een soort van kinderopvang. Voor wat betreft JENS is dat niet aan de orde; kinderen krijgen passende hulp wanneer die nodig is.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,
namens dezen,

wethouder voor Jeugd en Armoedebestrijding, Welzijn en Zorg
P.M.A. van Zutphen

Dit memo is digitaal ondertekend en daarom staat er geen handtekening onder.,